

PROFESIJA TURISTIČKOG VODIČA NA UNUTARNJEM TRŽIŠTU EU

Za profesiju turističkih vodiča bitne su sljedeće norme i direktive:

- **HRN EN 13809** *Tourism services - Travel agencies and tour operators – Terminology (EN 13809:2003)* (Usluge u turizmu – putničke agencije i tour operatori – terminologija)
- **HRN EN 15565**, *Tourism services - Requirements for the provision of professional tourist guide training and qualification programmes (EN 15565:2008)* (Usluge u turizmu – zahtjevi za pružanje obuke za stručne turističke vodiče i programe za stjecanje kvalifikacije)
- **Direktiva 2006/123/EZ o uslugama na unutrašnjem tržištu EU** – primjenjuje se za neregulirane profesije
- **Direktiva 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija** – primjenjuje se za regulirane profesije

SLOBODA KRETANJA TURISTIČKIH VODIČA

Budući da Direktiva 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija osobama kvalificiranim u jednoj državi članici jamči pristup istoj profesiji u drugoj državi članici, u praksi se susrećemo sa situacijom da se turistički vodič iz jedne zemlje članice želi baviti poslom turističkog vodiča u drugoj zemlji članici. Pri tome je važno je li zemlja iz koje/u koju vodič dolazi „regulirana“ ili ne. U zemljama koje su pretežno emitivne profesija turističkog vodiča nije regulirana. Turistički vodiči postoje, ali njihov angažman nije zakonom propisan, što znači da te usluge mogu pružati i nestručne (neovlaštene) osobe. U pretežno receptivnim zemljama profesija turističkog vodiča je zakonom propisana i te zemlje podrazumijevamo pod pojmom „regulirane“.

Stanje reguliranosti u zemljama EU je sljedeće:

Neregulirane zemlje: Belgija, Bugarska, Češka, Danska, Estonija, Finska, Irska, Island, Latvija, Nizozemska, Njemačka, Norveška, Poljska, Portugal, Švedska i Velika Britanija.

Regulirane zemlje: Austrija, Cipar, Francuska, Grčka, Mađarska, Italija, Litva, Malta, Rumunjska, Slovačka, Slovenija i Španjolska (djelomično).

VAŽNA NAPOMENA: Na stranici Europske komisije nalazi se pogrešna informacija da Hrvatska nije regulirana, pa zbog toga vodiči koji bi iz zemalja EU htjeli ubuduće raditi u Hrvatskoj zaključuju da se direktiva ne primjenjuje, te da se niti ne trebaju prijavljivati i tražiti dopuštenje. (Ministrastvu smo skrenuli pažnju na ovaj detalj).

MODERNIZACIJA Direktive 2005/36/EZ

Vijeće Europe je 9. listopada 2013. pokrenulo proces izmjene Direktive 2005/36/EZ, na način da se omogući veća liberalizacija tržišta i prekograničnog pružanja usluga. Predložene su sljedeće izmjene:

- u slučaju da migrant podnese molbu za dopuštenje za privremeni rad ubuduće nadležno tijelo ne bi imalo pravo na provjeru stručnosti i trebalo bi u što kraćem roku dopuštenje i izdati.
- u slučaju da migrant dolazi iz neregulirane zemlje, umjesto dosadašnje dvije, treba dokazati da se poslom bavio najmanje jednu godinu.
- po prvi put se u direktivu uvodi i jezična kompetencija kao uvjet, potrebno je znati jezik na kojem će se usluga pružati.
- predviđa se i izdavanje europske strukovne iskaznice, za struke koje to žele.

Modernizacija Direktive je predviđena kroz sljedeće faze: izrađivanje evidencija reguliranih profesija i usporedna procjena istih po zemljama članicama. Djelatnost turističkog vođenja je smještena u drugi klaster, provedba kojeg počinje polovicom 2014. i trajat će do početka 2016.

Akcijski plan predviđa sljedeće moguće ishode:

- zadržavanje postojeće regulative,
- modifikacija postojeće regulative,
- promjena regulative na način da se zadrži jednaka razina kvalitete usluge,
- deregulacija u potpunosti (trenutno je u EU regulirano oko 800 profesija, a tendencija je deregulirati sve profesije osim onih koje su od sigurnosnog i zdravstvenog značaja, gdje naša ne pripada).

EUROPSKA STRUKOVNA ISKAZNICA – je predložena kao instrument olakšavanja prekograničnog pružanja usluga kao jednostavan dokaz kvalifikacija. Neke strukovne udruge (npr. inženjeri, planinski vodiči) je podržavaju za svoje članove jer njihova struka nije vezana za područje kvalifikacije pa bi im takva kartica olakšala kretanje na jedinstvenom tržištu EU. Mi turistički vodiči takvu iskaznicu ne trebamo i ne podržavamo, pa smo zamolili Ministarstvo turizma da ju niti ne izdaje.

ETOA – ISKAZNICA TURISTIČKOG VODIČA/PRATITELJA – koja se počela pojavljivati na europskom tržištu, a koju je izdala ETOA (European Tour Operators' Association - Europsko udruženje tour-operatora) ni u kom smislu ne jamči točnost i potpunost informacija koje se prenose. Stoga je opravdano stajalište kako se i dalje kao osnovno jamstvo kvalitete usluga turističkog vodiča trebaju uzimati samo iskaznice izdane i regulirane od nadležnih tijela unutar svake zemlje članice.

PITANJE ZAŠTIĆENIH CJELINA

Donošenjem Zakona o pružanju usluga u turizmu u RH 2007. definirane su zaštićene cjeline (lokaliteti) kao područja koja mogu interpretirati samo za to kvalificirani turistički vodiči. Pravilnikom o popisu zaštićenih cjelina obuhvaćeni su ne samo muzeji i galerije, već i povijesne jezgre pojedinih gradova.

Međutim, usvajanjem Direktive o priznavanju stručnih kvalifikacija 2005. i njezinih specifičnih odredbi vezanih za povremeno ili privremeno pružanje usluga, situacija sa zaštićenim cjelinama se promijenila. Iz članka 7, stavak 4, razvidno je da zemlja članica – domaćin može provjeriti kvalifikaciju samo za one profesije od sigurnosnog i zdravstvenog značaja. Profesija turističkog vodiča ne spada u tu kategoriju.

Zaključno, prema Direktivi zemlja domaćin je obvezna dopustiti migrantu pružanje usluga temeljem njegove prijave, i nema mu pravo tražiti dodatni dokaz o poznavanju lokalne baštine.

Zaštićene institucije – muzeji, galerije, izložbeni prostori tj. mjesta na kojima je moguća/uobičajena naplata ulaznica, imaju pravo samostalno odlučiti tko i s kakvom kvalifikacijom može interpretirati baštinu koju oni čuvaju (kustosi, povijesničari umjetnosti, arheolozi, kvalificirani/ nekvalificirani vodiči ili pratitelji).

Vođenja unutar zaštićenih područja prirode reguliraju nadležna tijela. U RH je to Ministarstvo zaštite okoliša i prirode.

U Direktivi o uslugama 2006/123 EZ stoji: „Ovlaštenje dozvoljava vršitelju obavljanje djelatnosti na čitavom nacionalnom teritoriju“, tako da u zemljama koje imaju regionalne licence možemo očekivati prijelaz na nacionalne.

Usprkos svim navedenim poteškoćama, može se uspjeti na europskom tržištu. Iskustva kolega iz nereguliranih zemalja nam potvrđuju da je pravi put kvalitetno cjeloživotno obrazovanje i specijalizacija.